

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ՈՒ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ

21-ՐԴ ԴԱՐԻ ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐՆԵՐԻՆ ԸՆԴԱՌԱՋ*

ՀՏԴ: 02(479.25)

DOI: 10.54503/2953-8092.2024.1(3)-30

ՄԱՐԻՆԵ ԱՆՏՈՆՅԱՆ

Արմավիրի մարզային գրադարան

ORCID: [0009-0007-5756-2935](https://orcid.org/0009-0007-5756-2935)

Արմավիրի մարզային գրադարանը, մարզում գործող քաղաքային և համայնքային գրադարանները պահպանում, տարածում են ազգային և համաշխարհային բազմադարյան գրական-մշակութային ժառանգությունը, հասարակությանը հասանելի են դարձնում գիտական նոր նվաճումները, հասարակական-քաղաքական կյանքում տեղի ունեցող փոփոխություններն ու զարգացումները:

Սույն ուսումնասիրությամբ ներկայացնում ենք Արմավիրի մարզային գրադարանի ձեռքբերումներն ու խնդիրները 21-րդ դարի տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացման համատեքստում: Հատկապես կարևորում ենք Արմավիրի մարզային գրադարանի թվային մոդելի ձևավորման գաղափարը, ինչը խիստ կարևոր է գրադարանների հետագա գործունեությունը ճիշտ կազմակերպելու համար:

The regional library of Armavir, the urban and community libraries operating in the region preserve and spread the centuries-old national and

* Հոդվածը ներկայացվել է 09.01.2024, գրախոսվել է 18.03.2024, ընդունվել է տպագրության 07.06.2024:

The article was submitted on 09.01.2024, reviewed on 18.03.2024 accepted for publication on 07.06.2024.

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

world literary and cultural heritage, make available to the public new scientific achievements, changes and developments in social and political life.

In the frame of this study, we present the achievements and problems of libraries operating in Armavir region in the context of the development of information technologies of the 21st century. We especially emphasize the idea of creating a digital model of the Armavir regional library, which is very important for properly organizing the future activities of the libraries.

Բանալի բառեր՝ Արմավիրի մարզային գրադարան, գրադարանային գործառույթներ, գրադարանային վիճակագրություն, տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ, գրադարանի թվային մոդել:

Ինչպես հղել՝ Անտոնյան, Մ. (2024), Ամավիրի մարզային գրադարանների խնդիրներն ու զարգացման միտումները. 21-րդ դարի մարտահրավերներին ընդառաջ, *Հրատարակված Հայկական գրադարանային ասոցիացիայի*, 1(3), 30-43. [https://doi.org/10.54503/2953-8092.2024.1\(3\)-30](https://doi.org/10.54503/2953-8092.2024.1(3)-30)

How to cite (APA style): Antonyan, M. (2024), Problems and development trends of the Armavir regional library: facing the challenges of the 21st century, *Herald of the Armenian Library Association*, 1(3), 30-43. [https://doi.org/10.54503/2953-8092.2024.1\(3\)-30](https://doi.org/10.54503/2953-8092.2024.1(3)-30)

Ներածություն

Հայաստանի Հանրապետության զարգացման առաջնահերթություններում հետանկախության տարիներին խիստ կարևորվեց մարզերի տնտեսական, սոցիալական, մշակութային զարգացման խնդիրը: Մշակութային զարգացման համատեքստում առանձնացան գրադարանները՝ որպես մշակութային, գիտական, տեղեկատվական պաշարների համակարգողներ: Նման դիրքորոշումը պատճառաբանված էր, քանի որ XXI-րդ դարը հասարակության լայն շերտերին թելադրեց նոր վերաբերմունք և պահանջներ, հնարավորություն տվեց մի շարք ոլորտների, այդ թվում՝ գրադարաններին յուրացնել տեխնոլոգիական զարգացման արդյունքները՝ դառնալով ավելի ար-

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

դիական, գրավիչ ու պահանջված (ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ 2016, 34-38): Ընդգծվեց հատկապես ՀՀ մարզերի գրադարանների աշխատանքների վերաձևակերպման հարցը: Նրանց առջև ծառայավ զարգացման նոր մարտահրավերներին դիմակայելու դժվարագույն խնդիրը (ԳԱՍ-ՊԱՐՅԱՆ 2023, 36-37):

Մարզային գրադարանները տասն են, գործում են ՀՀ մշակույթի նախարարության ենթակայությամբ: Յուրաքանչյուրը նախարարության քաղաքականությունը տեղում իրականացնող մարմին է, մեթոդական առումով համակարգում է տվյալ տարածքի բոլոր համայնքային գրադարանները (ԲՈՒԴՈՒՄՅԱՆ 2019): Մարզային գրադարաններն ապահովում են մարզի բնակչության գրադարանային-տեղեկատվական մատչելիությունը, համալրում են գրադարանային տեղեկույթի էլեկտրոնային շտեմարանը, օգտվում են ցանցի հնարավորություններից, ապահովում են մարզի կազմակերպությունների գրադարանային ծառայության մեթոդական, մասնագիտական և տեղեկատվական ծառայությունը (ՀՀ ՕՐԵՆ-ՔԸ 2012, հոդվ. 6):

Արմավիրի մարզային գրադարանը. խնդիրներն ու առաջնահերթությունները¹

Արմավիրի մարզային գրադարանը հիմնադրվել է 1938 թ Հոկտեմբերյանի Լենինի անվան փողոցի վրա գտնվող այգում, 200 միավոր գրականությամբ և Մարուսյա Միրզոյանի գլխավորությամբ: Հետագա տարիներին այն ղեկավարել են Գայանե Մինասյանը, Աիդա Ղազարյանը, իսկ 2022 թվականից այս պատասխանատու պաշտոնը զբաղեցրել է Արևիկ Սարգսյանը:

1941 թ. բացվել է գրադարանի մանկական բաժինը, իսկ գրքային ֆոնդը հարստացվել է փոստի միջոցով առաքվող գրքային կապոցներով և պարբերականներով: 1950 թ. այն կոչվել է Հոկտեմ-

¹ Արմավիրի մարզային գրադարան <http://armavir.reglib.am/> (07.06.2024)

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

բերյանի քաղաքային գրադարան և տեղափոխվել շրջսովետի գործկոմի շենք՝ Սպանդարյան փողոց: Գրքային ֆոնդը կազմել է 7947 միավոր գիրք, ունեցել է 784 ընթերցող, 20 շրջիկ կետ, 6 ինքնակրթական խմբակ և 11 գրքատար, համալրվել է 18 անուն թերթով: Գրադարանը հանդիսացել է գյուղական գրադարանների մեթոդական կենտրոն՝ նրանց օգնելով միջգրադարանային բաժնույթի կարգով: Հանրապետական ստուգատեսի անցկացման կապակցությամբ առաջադրվել է պարգևատրման: ՀԿԿ ԿԿ-ի և ՀՍՍՀ Մինիստրների սովետի 1974 թ. օգոստոսի 1-ի թիվ 474 որոշման համաձայն 1976 թ. Հոկտեմբերյանի գյուղական գրադարանները միավորվել են՝ ստեղծելով Գրադարանների կենտրոնացված համակարգ, իսկ այս գրադարանը դարձել է միավորված համակարգի կենտրոնական գրադարան՝ ենթակայության տակ ունենալով 52 մասնաճյուղ-գրադարաններ, որից 1-ը՝ կենտրոնական, 6-ը՝ քաղաքային, 3-ը՝ մանկական, 42-ը՝ գյուղական: 1976 թ կենտրոնական գրադարանում բացվել են համալրման, մշակման, սպասարկման, մանկական, մեթոդ-մատենագիտական աշխատանքների, ֆոնդերի պահպանման և միջգրադարանային, բաժինները, ինչպես նաև ընթերցասրահը: Ընթերցողների սպասարկումը կազմակերպվել է միջգրադարանային բաժնույթի միջոցով: Գրադարանում մատուցվել է կազմարարական ծառայություն, կազմակերպվել են նաև նկարչական, գեղարվեստական ձևավորման խմբակներ:

1995 թ. դեկտեմբերի 4-ին ՀՀ վարչատարածքային բաժանման մասին օրենքով (ՀՀ ՕՐԵՆՔԸ 1995, հոդվ. 3) Արմավիրի, Էջմիածնի, Բաղրամյանի շրջանի բազայի վրա ձևավորվել է Արմավիրի մարզը: 1996 թ. հոկտեմբերի 1-ից ՀՀ կառավարության որոշմամբ գյուղական գրադարանները անջատվել են միասնական ցանցից և ենթարկվել համայնքին: 1997 թ. հունվարի 1-ին ՀՀ կառավարության

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

ապրիլի 30-ի որոշման համաձայն մարզկենտրոնում տեղակայված համակարգի կենտրոնական գրադարանը դարձել է հանրապետական գրադարան: 2003 թ. հունվարի 1-ից ՀՀ կառավարության 2002 թ. հունիսի 6-ի 886 որոշման համաձայն գրադարանը վերանվանվել է Արմավիրի մարզային գրադարան (ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄ 2002):

Արմավիրի մարզային գրադարանը մարզում գրականության և տեղեկատվության սպասարկման ամենախոշոր կենտրոնն է: Գրադարանը պահպանում և տարածում է ազգային և արտասահմանյան բազմադարյան գրական-մշակութային ժառանգությունը, բնակչությանը հասանելի դարձնում գիտական նվաճումները, հասարակական-քաղաքական կյանքում տեղի ունեցող փոփոխությունները, զարգացումները: Բովանդակությամբ ու սպասարկման որակով գրադարանը մարզում լավագույնը դառնալու համար մեծ աշխատանքներ է իրականացնում՝ հասարակության մեջ անփոխարինելի դարձնելով գրադարանի դերն ու նշանակությունը, որ այն ոչ թե զուտ գրքի պահպանման վայր է, այլև գիտելիքի փոխանակման կարևոր միջոց:

Գրադարանը զբաղվում է համայնքային գրադարանների տեղեկատվական, մատենագիտական և մասնագիտական խորհրդատվությունների տրամադրման աշխատանքներով: Այս կառույցի նպատակն է պահպանել և ընթերցողներին տրամադրել ամբողջ հավաքածուն, կատարել մատենագիտական-տեղեկատվական սպասարկում, բավարարել ընթերցողների տեղեկատվական պահանջները, ուսումնասիրել մերժումները, պլանավորել գրականության համալրման հարցերը, ներդնել նոր մոտեցումներ ու մեթոդներ՝ բնակչության տեղեկատվական պահանջները ապահովելու, ընթերցողների ընթերցանությունը կազմակերպելու գործում:

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

Գրադարանում ստեղծվել են հարուստ մատենագիտական տեղեկատու քարտարաններ՝ «Մասնագիտությունների քարտարան», «Մարզի գործարար մարդիկ», «Արմավիրի մարզ» և այլն, որոնք օգնում են ընթերցողներին տեղեկություն ստանալ մարզում գտնվող հիմնարկ-ձեռնարկությունների, գործարար մարդկանց մասին:

Յուրաքանչյուր տարի մշակվում են տվյալ և հաջորդ տարիների ռազմավարական ծրագրերը, որոնք հնարավորություն են տալիս առանձնացնել խնդիրները և ընդգծել առաջնահերթությունները:

2001 թ. իրականացվել է «Եվրասիա» հիմնադրամի կողմից հայտարարված «Գրադարանները որպես հանրային հաղորդակցության կենտրոններ» դրամաշնորհային ծրագիրը (գրանտի համարը Y01-80040): 2002 թ. Եվրասիա հիմնադրամի կողմից իրականացվեց «Գրադարանները իբրև հանրային հաղորդակցության կենտրոններ» ծրագիրը՝ կարևորվելով գրադարանի դերը՝ իբրև կրթության, մշակույթի, տեղեկատվության և հասարակական երկխոսության կենտրոն: Ծրագրի շրջանակում Արմավիրի մարզային գրադարանը բնակչությանը մատուցեց ամբողջական տեղեկատվություն, ինչը մեծապես նպաստեց մարզում գրադարանի դերի բարձրացմանը, ամրապնդեց կապը տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ: Գրադարանի սպասարկման ոլորտում ներգրավվեցին բազմաթիվ նոր ընթերցողներ, ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչներ: Ծրագիրը նպաստեց բարձրացնելու մարզում քաղաքացիական ակտիվությունը՝ գրադարանի շուրջ համախմբելով ակտիվ քաղաքացիներին, հասարակական կառույցներին, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և ՋԼՄ-ներին: Դրամաշնորհի շնորհիվ գրադարանը համալրվեց նոր համակարգիչներով և տեխնիկական սարքավորումներով, ունեցավ ինտերնետ կապ, գրադարանավարները մասնակցեցին վերապատրաստման դասընթացների, հավաքածուն համալրվեց

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

այլալեզու 220 միավոր արժեքավոր գրականությամբ (ՂԱԶԱՐՅԱՆ 2002, 34):

2006 թ. Արմավիրի մարզային գրադարանում կազմակերպվեցին սեմինար-խորհրդակցություններ մարզի գրադարանավարների համար: Մասնակցեցին 20 համայնքային գրադարանների վարիչներ: Սեմինարի ընթացքում կարևորվեց այն փաստը, որ համագործակցությունը մասնագիտական զարգացման նոր սկիզբ է հանդիսանում, ինչպես նաև մեծ դեր է խաղում գրադարանների ժամանակակից իմիջի ձևավորման գործում և հեռանկար է բացում սպասարկման նոր մոտեցումների և լուծումների համար: Փորձի փոխանակման միջոցով ամրապնդվում է ընթերցող-գրադարան կապը: Գրադարանը զարգացող օրգանիզմ է և, բնականաբար, ելնելով ժամանակի պահանջներից, փոփոխվում են գրադարանների աշխատանքին ներկայացվող պահանջները, դրանցում մեծ տեղ են գրավում տեղեկատվության նորագույն աղբյուրները: Սեմինարի նպատակն էր նպաստել համայնքային գրադարանների՝ ժամանակին համահունչ ընթանալուն: Գրադարանավարի խնդիրն է միշտ և նպատակային ձևով ցույց տալ իրենց մասնագիտության տարբեր ասպեկտները:

2009 թ. Արմավիրի մարզային գրադարանը Սիվիլիթաս հիմնադրամի հետ իրականացրեց «Գրադարանները, որպես քաղաքացիական հասարակության կենտրոններ» դրամաշնորհային ծրագիրը, ինչի շնորհիվ վերանորոգվեց գրադարանի մի հատվածը, համակարգիչներով, օդորակիչով և այլ տեխնիկական սարքավորումներով, գրադարանային կահույքով, գրականությամբ: Ծրագրի շրջանակում կազմակերպվեց քննարկումների բաց սեղան, որի շուրջ հավաքվեցին ոլորտի մասնագետները:

Գրադարանը ստեղծել է գործնական հարաբերություններ Արմավիրի մարզի համայնքապետերի հետ՝ համայնքային գրադա-

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

րանների բազմապիսի խնդիրների լուծման նպատակով (ԱՅՅԵԼՈՒԹՅՈՒՆ 2008, 87):

Գրադարանում գործում են Սպասարկման, Համալրման և մշակման, Մատենագիտության, Մանկական, Գրադարանային գործի ավտոմատացման, էլեկտրոնային սպասարկման և տեղեկատվության, Գրադարանային հավաքածուի կազմակերպման, օգտագործման և պահպանման, Տնտեսական բաժինները և ընթերցասրահը:

Նշենք, որ 1998 թ. գրադարանը «Բաց հասարակության ինստիտուտի» օժանդակության հիմնադրամի հայկական մասնաճյուղի կողմից ստացել է երկու համակարգիչ որոնցով նյութերը մուտքագրվել են Հայաստանի գրադարանների համահավաք էլեկտրոնային գրացուցակ: Գրադարանը հագեցած է ժամանակակից համակարգչային սարքավորումներով և կապի արագընթաց միջոցներով՝ մեծ ծավալի աշխատանքներ իրականացնելու համար:

Արմավիրի մարզային գրադարանը 21-րդ դարի մարտահրավերներին ընդառաջ

20-րդ դարի վերջից սկսած տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացումը ստիպեց մի շարք կառույցների վերանայել առանցքային գործառույթները, վերափոխվել և հարմարվել ժամանակակից պահանջներին (ԶԱՐԳԱՐՅԱՆ 2002, 168): Քաղաքային գրադարաններում աշխատանքներն ավելի արագ կատարվեցին, մինչդեռ մարզային գրադարաններում խնդիրներն առավել շատ էին: Ընդառաջ գնալով մարտահրավերներին՝ Արմավիրի մարզային գրադարանը հաղթահարեց խոչընդոտների մի մասը, ինչի արդյունքում այսօր համարվում է տեխնիկապես բավական զինված մշակութային կառույց:

Արմավիրի մարզային գրադարանը ընդգրկված է հայաստանյան բոլոր գրադարաններն իրար կապող էլեկտրոնային գրացուցակի ձևավորման աշխատանքների մեջ:

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

Նշենք, որ 2001 թ. Հայաստան ներմուծվեց իսրայելական «Էքսլիբրիս» կազմակերպության «Aleph 500» համակարգը, և Հայաստանի գրադարանների ավտոմատացման այս փուլում 2000-2003 թթ. գրադարանները համատեղեցին ջանքերն՝ իրենց առջև դրված խնդիրների լուծման համար: Մարզային գրադարանները (այդ թվում՝ Արմավիրի մարզային գրադարանը), ևս միացան համահավաք գրացուցակի ձևավորման աշխատանքներին: Միջազգային համագործակցության շնորհիվ Հայաստանում ձևավորվեց գրադարանավարների մի նոր սերունդ, որն ուներ տեխնոլոգիական հմտություններ և կարողություններ: Համագործակցելով Ազգային գրադարանի հետ՝ հայաստանյան գրադարանների միացյալ ավտոմատացման ցանցի գործընթացը ապահովելու համար 2015 թվականից գրքերի մուտքը իրականացվեց Aleph ծրագրով, որը համեմատաբար ավելի ճկուն ու հարմար էր: 2017 թվականից սկսած՝ գրականությունը սկսեցին մուտքագրել KOHA ծրագրով:

Գրադարանների համահավաք գրացուցակը հնարավորություն ընձեռեց ընթերցողներին հասանելի դարձնել հայաստանյան գրադարանների գրքային հավաքածուները: Ավելին, այն հասանելի դարձավ նաև ամբողջ աշխարհին: Ներկայում «Հայաստանի էլեկտրոնային գրադարան» միավորման անդամներ են բոլոր համալսարանական, ճյուղային, հանրային և մարզային գրադարանները, այդ թվում՝ Արմավիրի մարզային գրադարանը:

Բացի գրականության էլեկտրոնային քարտարանի ստեղծման աշխատանքներից, Արմավիրի մարզային գրադարանը մասնակցում է նաև սքանավորած էջերի մշակման աշխատանքներին, որը կատարվում է համապատասխան ծրագրերով՝ համագործակցելով Ազգային գրադարանի հետ:

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

Արմավիրի մարզային գրադարանն այսօր քայլում է ժամանակի պահանջներին համահունչ, յուրացնում է թվային աշխարհի նորությունները, որպեսզի կարողանա ապահովել ընթերցողի հետ կապը էլեկտրոնային և ավանդական բոլոր հնարավոր տարբերակներով:

Ընդգծենք սոցիալական մեդիայի տարբեր ճյուղերի կարևորությունը գրադարանային ոլորտում ընդհանրապես: Այսօր գրադարանի գործունեությունը անհնար է պատկերացնել առանց սոցիալական ցանցերի ներգրվածության, ինչը գրադարանավարից պահանջում է ունենալ համապատասխան գիտելիքներ՝ գրաֆիկական և տեսախմբագրիչ որոշակի ծրագրերի իմացություն, վեբ ծրագրավորում, մարքեթինգային գործիքների կիրառում և այլն (ՄԵՍՐՈՊՅԱՆ 2018, 59-62; ԱՇՈՒՂՅԱՆ 2023, 39-48):

Սոցիալական մեդիայի գրադարանային գործում կիրառելիության ոլորտը բավականին ընդգրկուն է: Կայքերում զուտ ներկայացված լինելը արդեն ինչ-որ քայլ է, գրադարանային հանրության, ընթերցողների հետ կապը պահելու միջոց: Դիմագրքում իրենց գործունեությունն են լուսաբանում գրեթե բոլոր գրադարանները, որոնց միջոցառումները, շնորհանդեսները, ցուցահանդեսները (անգամ սակավաթիվ հնամաշ ֆոնդի պայմաններում), անդրադարձը հոբբեյարներից հուշում է, որ գրադարանավարը տեղեկատվության լուսաբանման ճիշտ ուղի է ընտրել:

Արմավիրի մարզային գրադարանն անմասն չէ այս ամենից: Այն ունի իր կայքէջը, Դիմագիրքը և այլն, որոնք նպաստում են համացանցում ներկայացված լինելուն (ՈՍԿԱՆՅԱՆ 2020):

Արմավիրի մարզային գրադարանի զարգացումն անհնար է դիտարկել առանց համապատասխան տեխնիկական վերագինման և սարքավորումների արդիականացման: Ժամանակակից հասարակու-

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

թյունն ավելի ու ավելի է կիրառում տեղեկատվական տեխնոլոգիաները (SS), իսկ ժամանակակից գրադարանը տեղեկատվական, մշակութային, կրթական, հետազոտական հաստատություն է՝ տեղեկատվության, մշակույթի, գիտության, ժամանցի սոցիալական ինստիտուտ խելացի, տեղեկատվական կազմակերպություն: Ցանկացած նման գործունեություն այս կամ այն չափով կապված է գրադարանների նյութատեխնիկական բազայի հետ: Սարքավորումները պարբերաբար թարմացնելու խնդիր ունեն, հակառակ դեպքում գրադարանը չի կարողանա պահել ընթերցողի հետ առցանց կապը:

Ամփոփում

Այսպիսով, Արմավիրի մարզային գրադարանն այսօր 21-րդ դարի պահանջներով առաջնորդվող և այդ պահանջները բավարարող կառույցներից մեկն է, որն արդեն իսկ գրանցել է որոշ ձեռքբերումներ: Միևնույն ժամանակ, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացմանը զուգահեռ, առաջանում են բազմաթիվ խնդիրներ, որոնք լուծման կարիք ունեն: Արմավիրի մարզի գրադարանների (այդ թվում՝ մարզային գրադարանի) զարգացման համար անհրաժեշտ է պարբերաբար կազմակերպել մասնագիտական քննարկումներ, վերապատրաստման դասընթացներ, որոնք հնարավորություն կտան ուսումնասիրել մեծ գրադարանների փորձը և այն ներդնել մարզի գրադարանների զարգացման հայեցակարգում:

Անհրաժեշտ է մշակել մարզի գրադարանների զարգացման հայեցակարգ, որի կենտրոնում պետք է լինի մարզային գրադարանը: Պետք է կետ առ կետ սահմանել խնդիրներն ու դրանց լուծման ուղիները, հատուկ ժամանակահատվածը և հստակ հետևել ժամանակացույցին: Հետևողական աշխատանքը կհանգեցնի արդյունքի:

Անհրաժեշտ են ֆինանսական ներդրումներ: Արմավիրի մարզային գրադարանն արդեն ունի որոշակի փորձ՝ մասնակցելու որո-

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

շակի ծրագրեր և ստանալու ֆինանսավորում: Միանշանակ այստեղ պետք է ավելանա պետական աջակցությունը, առանց որի հնարավոր չէ խոսել զարգացման ծրագրերի մասին:

Գրադարանն այսօր բավականաչափ հագեցած է տեխնիկապես, սակայն տեխնիկական վերազինումը շարունակում է մնալ առաջնային ուղղությունների մեկն է, որը հնարավորություն կտա նավարկել թվային աշխարհում:

Օգտագործված գրականության ցանկ (References)

ԱՅՅԵԼՈՒԹՅՈՒՆ 2008 – Այցելություն Արմավիրի մարզ (2008), *Հայկական գրադարան. Տարեգիրք* (Երևան), 10, 87 [Ghazaryan, A. (2008), Aytsetlyun Armaviri marz, *Armenian Library: Yearbook*, 10, 87];

ԱՇՈՒՂՅԱՆ 2023 – Աշուղյան, Ա. (2023), Սոցիալական մեդիան և գրադարանները, *Լրատու Հայկական գրադարանային ասոցիացիայի* (Երևան), 2(2), 39-48 [Ashughyan, A. (2023), Social media and Libraries, *Herald of the Armenian Library Association* (Yerevan), 2(2), 39-48];

ԲՈՒԴՈՒՄՅԱՆ 2019 – Բուդումյան, Վ. (2019), Մարզային գրադարանների բյուջեն վերջին տարում կրկնապատկվել է: Հարցազրույց [Budumyan, V. (2019), Marzayin Gradaranneri Bujen verjin tarum krknapatkvel e] <https://infocom.am/hy/article/8380> (07.06.2024);

ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ 2023 – Գասպարյան, Լ. (2023), Սյունիքի մարզում գործող գրադարանների վիճակագրական վերլուծություն (2010-2021 թթ.), *Լրատու Հայկական գրադարանային ասոցիացիայի* (Երևան), 1(1), 35-55 [Gasparyan, L. (2023), Libraries operating in Syunik region: statistical analysis (2010-2021), *Herald of the Armenian Library Association* (Yerevan), 1(1), 35-55];

ԶԱՐԳԱՐՅԱՆ 2002 – Զարգարյան, Տ. (2002), *Թվային գրադարաններ*, Երևան, Հեղ. հրատ., 168 [Zargaryan, T. (2002), *Tvayin Gradaranner*, Yerevan, Hegh. Hrat., 168];

ՀՀ ՕՐԵՆՔԸ 1995 – ՀՀ օրենքը ՀՀ վարչատարածքային բաժանման մասին [HH Orenqy HH Varchataratsqayin bazhanman masin] (07.11.1995) <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=59732> (07.06.2024)

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄ 2002 – ՀՀ Կառավարության որոշումը պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններ ստեղծելու մասին [HH Karavarutyan voroshumy petakan voch arevtrayin kazmakerputyunner steghtselu masin] (06.06.2002)

<https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=9614> (07.06.2024)

ՀՀ ՕՐԵՆՔԸ 2012 – ՀՀ օրենքը գրադարանների և գրադարանային գործի մասին [HH Orenqy gradaranneri ev gradaranayin gwrtsi masin] (21.03.2012) <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docID=75198> (07.06.2024)

ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ 2016, 34-38 – Հովսեփյան, Մ. (2016), Հայկական գրադարանային ասոցիացիայի դերը ՀՀ գրադարանների նշանակության և կարևորության բարձրացման գործում, *Բանբեր Հայաստանի գրադարանների* (Երևան), 1(2), 34-38 [Hovsepyan, M (2016), The role of the Armenian Library Association in bridging the libraries in the Republic of Armenia, *Bulletin of Armenian Libraries* (Yerevan), 1(2), 34-38];

ՂԱԶԱՐՅԱՆ 2002 – Ղազարյան, Ա. (2002), Արմավիրի մարզի հանրապետական գրադարանը, *Հայկական գրադարան. Տարեգիրք* (Երևան), 6, 34-35 [Ghazaryan, A. (2002), Armaviri marzi hanrapetakan gradarany, *Armenian Library: Yearbook*, 6, 34-35];

ՄԵՍՐՈՊՅԱՆ 2018 – Մեսրոպյան, Ս. (2018), Կայքն ու սոցիալական մեդիաները որպես Խնկո Ապր անվան ազգային մանկական գրադարանի աշխատանքների հանրայնացման միջոց, *Բանբեր Հայաստանի գրադարանների* (Երևան), 1(4), 59-73 [Mesropyan, S. (2018), The Website and Social media as a means of publicizing the work of the Khnko Aper National Children's Library, *Bulletin of Armenian Libraries* (Yerevan), 1(4), 59-73];

ՈՍԿԱՆՅԱՆ 2020 – Ոսկանյան, Շ. (2020), Սոցիալական մեդիան՝ գրադարանի գործընկեր [Voskanyan, Sh. (2020), Sotsialakan median gradarani gwrtsynker] <https://bit.ly/3nTCcQy> (07.06.2024)

**THE PROBLEMS AND DEVELOPMENT TRENDS OF ARMAVIR
REGIONAL LIBRARY
FACING THE CHALLENGES OF THE 21ST CENTURY**

MARINE ANTONYAN
Armavir Regional Library

Keywords: Armavir Regional Library, academic functions, library statistics, information technologies, digital model of the library.

The Armavir Regional Library is one of the structures today guided by the requirements of the 21st century and meeting these requirements, which has already registered some achievements. At the same time, along with the development of information technologies, many problems arise that need to be solved. For the development of the libraries of Armavir region (including the regional library), it is necessary to regularly organize professional discussions, training courses, which will provide an opportunity to study the experience of large libraries and to introduce it into the development concept of libraries of the region.

It is necessary to develop a concept for the development of regional libraries, the center of which should be the regional library.

Financial investments are necessary. The Armavir Regional Library already has some experience in participating in certain programs and receiving funding: definitely, state support should be increased here, without which it is impossible to talk about development programs.

Technical re-equipment of the library, which will enable it to navigate in the digital world, is very important.